

การศึกษาระบบทางไกล กับมาตรฐานคุณวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรี

Distance Learning System of Nursing Education and Thai Qualification for
Higher Education (TQF: HEEd)

พัทยา แก้วสาร¹ วณิภา ทับเที่ยง² และ เรณูการ์ ทองคำรอด³
Pattaya Kaewsarn¹ Wanipa Tubtheing² and Renugar Thongkumrod²

บทคัดย่อ

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลิตบัณฑิตพยาบาลด้วยการศึกษาระบบทางไกล การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิตพยาบาล ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนบัณฑิตพยาบาล

ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตพยาบาลมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาในระดับดีมาก หลักสูตรมีความสอดคล้องความต้องการและนโยบายของหน่วยงานในระดับดีมาก บัณฑิตพยาบาลพึงพอใจหลักสูตรในระดับมาก

การศึกษานี้ แสดงถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพพยาบาลในระบบทางไกลสามารถผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาและทัดเทียมกับหลายสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรี

คำสำคัญ: มาตรฐานคุณวุฒิการศึกษา การศึกษาทางการพยาบาล การศึกษาระบบทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

This study focused to Thai Qualification for Higher Education (TQF: HEEd) to graduated nurses completing Continuing 2 Years of Nursing Program, Sukhothai Thammathirat Open University. These learning outcomes reflected by graduated fellows' views: supervisors, friends and graduated nurses revealing to program and TQF: HEEd.

The results showed that graduated nurses achieved TQF: HEEd with high satisfied level. This curriculum has been covered to organization policy and reached their satisfaction in a good level. Therefore, this study could be referenced to all graduated nurses' qualification completed by distance learning program that equalized to whom completed from any other institutes.

Keywords: TQF, Nursing Education, Distance Learning, Sukhothai Thammathirat Open University

^{1,2,3}อาจารย์ประจำสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{1,2,3}Academic Lecturers at School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.

Corresponding author E - mail:pattayakaew22@gmail.com

ความเป็นมาของการจัดการศึกษาทางไกล สาขา วิชาพยาบาลศาสตร์

การจัดการเรียนการสอนทางไกลเริ่มมีบทบาทสำคัญในยุคปัจจุบันมาก โดยความหมายของทางไกลในที่นี้ หมายความว่า ระยะทางภูมิศาสตร์ เจือเวลาในการเรียน ในหลักสูตร การใช้สื่อในการเรียนการสอนในต่างประเทศ มีการใช้รูปแบบการเรียนการสอนทางไกลมากขึ้น (Moor GM, 2007 Simonson et al, 2009) มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช เป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลแห่งแรกในประเทศไทย โดยทววมหาวิทยาลัย เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2523 จนถึงปัจจุบัน มีการจัดการศึกษา รวมทั้งสิ้น 12 สาขาวิชา และสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) เป็นสาขา วิชาลำดับที่ 12 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 ทั้งนี้เพื่อตอบสนอง ความต้องการของสังคมสุขภาพในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วที่ส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของคนใน สังคมและวิชาชีพทางด้านสุขภาพที่ประสบภาวะการณ ชาติแคลนเช่นเดียวกับกลุ่มกำลังคนทางสุขภาพอื่นๆ เช่นกัน จากรายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบาย และยุทธศาสตร์ (2557) พบว่าจำนวนและการกระจาย ของบุคลากรแพทย์และพยาบาลทั่วประเทศ มีสัดส่วนต่อ ประชากร ดังนี้ กลุ่มแพทย์ มีจำนวน 22,483 คน คิดเป็น สัดส่วน 1: 2,125 พยาบาลวิชาชีพ มีจำนวน 150,085 คน คิดเป็นสัดส่วน 1: 433 กอปรกับในปี 2554 รัฐบาลมี นโยบายขยายการให้บริการและมุ่งพัฒนาสุขภาพของ ประชาชนให้ทั่วถึงและเข้าถึงง่ายตั้งแต่ในระดับปฐมภูมิ โดยการพัฒนาและขยายศักยภาพการบริการในสถาน อนามัยหรือศูนย์บริการสุขภาพชุมชนให้เป็นโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่ประกอบด้วย 4 วิชาชีพหลัก คือ พยาบาลวิชาชีพ เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานทันต สาธารณสุข นักการแพทย์แผนไทย ทั้งนี้สัดส่วนพยาบาล วิชาชีพในการดูแลสุขภาพประชาชนในเขตพื้นที่โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล คือ 1: ประชากร 12,500 คน และ ผลจากการขยายการบริการระดับปฐมภูมิดังกล่าว ทำให้มี ความต้องการพยาบาลวิชาชีพมากขึ้น เพื่อการปฏิบัติกา รรักษาโรคในเบื้องต้นตามกฎหมายวิชาชีพและให้การ พยาบาลอย่างต่อเนื่องในชุมชน ในระหว่างที่การผลิตแพทย์ ที่ไม่พอเพียง ขณะที่ยังคงการอนามัยโลกได้กำหนดมาตรฐาน ทั่วไปของพยาบาลต่อประชากรที่เหมาะสมไว้เท่ากับ 1:500

ทั้งนี้สภาการพยาบาลซึ่งเป็นองค์การวิชาชีพที่มีบทบาท ดูแล กำกับคุณภาพและการผลิตพยาบาลในประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพ และแก้ไข ปัญหาดังกล่าวมาตลอด โดยการสนับสนุนสถาบันการศึกษา ทางการพยาบาลทั้งภาครัฐ และเอกชนในการศึกษาระบบ ปิดเพื่อการผลิตพยาบาล แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ดังนั้นการศึกษ าพยาบาลทางไกลจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเพิ่มกำลัง การผลิตพยาบาลวิชาชีพเข้าสู่ระบบสุขภาพเช่นกัน อีกทั้ง ยังเป็นโอกาสทางการศึกษาให้แก่พยาบาลเทคนิค (อนุปริญญา) ที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ให้มีความก้าวหน้าทั้งทางด้านวุฒิการศึกษาและเพิ่มพูน ความรู้ สามารถในการปฏิบัติหน้าที่ที่พยาบาลวิชาชีพ เพื่อ ให้ผลการปฏิบัติการบริการพยาบาลเป็นที่ยอมรับต่อหน่วย งานและการให้บริการทางสุขภาพแก่ประชาชนมีคุณภาพ ยิ่งขึ้นภายใต้กรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพโดยไม่ต้อง ขอลาศึกษา จากการเปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ต่อเนื่อง 2 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2527 มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราชมีบัณฑิตพยาบาลสำเร็จการศึกษาเป็นจำนวน มากถึง 11,790 คน (สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาราช, 2552) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพบัณฑิต พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตร บัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) สามารถตอบสนองความต้องการ บุคลากรวิชาชีพพยาบาลในสังคมได้ ทำให้มหาวิทยาลัยฯ มีการจัดการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามเกณฑ์ สภาการพยาบาลและกระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการศึกษาพยาบาลระบบเปิดนี้ จึงเป็นแนว คิดใหม่ทางการศึกษาที่ขยายโอกาสให้ผู้ต้องการเรียนรู้อ และพัฒนาตนเองในหลักสูตรพยาบาลศาสตร (2 ปี) ใน ระบบการสอนทางไกล โดยจัดให้มีความยืดหยุ่นทางการ ศึกษามากขึ้นที่แตกต่างจากรูปแบบเดิม (สาขาวิชาพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2554) แต่สามารถ จัดให้มีคุณภาพตามระดับมาตรฐานวิชาชีพ โดยคำนึงถึง องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อระดับคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา เกณฑ์วิชาชีพ ได้แก่ การบริหารงาน ปรชญา วัตถุประสงค์ อาจารย์ การประเมินผลและการใช้ทรัพยากร โดยเน้นความรับผิดชอบการเรียนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญและผู้ เรียนในระบบนี้เป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้เดิมและประสบการณ์ ทำงานมีวุฒิภาวะ ความรับผิดชอบ มีเป้าหมายที่จริงจังใน การพัฒนาตนเอง

สำหรับการจัดการศึกษาในภาคทฤษฎีมีการผลิตเอกสารการสอนเช่นเดียวกับสาขาวิชาอื่นๆ ขณะที่การจัดการศึกษาภาคปฏิบัติเป็นความท้าทายมากเพื่อให้ได้ตามเกณฑ์สภาวิชาชีพ ในจัดการศึกษาภาคปฏิบัติไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต รวมถึงการศึกษาการผดุงครรภ์ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ทั้งนี้การจัดการศึกษาภาคปฏิบัติทางไกลเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ (Self-Directed Learning: SDL) ในการเรียนรู้ด้วยตนเองมี 2 วิธี คือ วิธีเรียนรู้โดยกำหนดโดยผู้เรียนเอง (Self-Designed) และวิธีเรียนรู้โดยกำหนดโดยผู้อื่น (Other Designed) ประกอบด้วย 1) การฝึกด้วยตนเอง 2) การฝึกเฉพาะกรณี 3) การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล 4) การฝึกอบรมเข้ม อธิบายได้พอสังเขป ดังนี้

1. การฝึกด้วยตนเอง นักศึกษาต้องกำหนดวิธีการเรียนรู้และควบคุมตนเองให้มีการฝึกปฏิบัติและประเมินผลโดยนำความรู้จากเอกสารการสอนสู่การปฏิบัติ การแสวงหาทรัพยากรมนุษย์และสื่อต่างๆ ดังนั้นนักศึกษาจะต้องปฏิบัติหน้าที่ประจำของตนเองสัปดาห์ละ 5 วัน แต่คิดเวลาการฝึกด้วยตนเองให้นักศึกษา วันละ 1 ชั่วโมง หรือ สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง

2. การฝึกเฉพาะกรณี เป็นการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะกรณี โดยนักศึกษาจะต้องวางแผนการเรียนรู้ของตนเองจากการศึกษากรณีผู้ป่วยต่างๆ ในเอกสารการสอนแล้วจะต้องจัดเวลาไปศึกษาผู้ป่วยในคลินิก เพื่อเพิ่มพูนทักษะการคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และให้การดูแลผู้ป่วยทุกสัปดาห์ ทั้งนี้จะต้องจัดเวลาดูแล ให้การพยาบาลผู้ป่วยนอกเวลาปฏิบัติการ ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมงต่อ สัปดาห์ ต่อ ภาคปฏิบัติ 1 หน่วยกิต

3. เป็นการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล เป็นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่มหาวิทยาลัยกำหนดโดยนัดหมายให้นักศึกษา ไปปฏิบัติที่แหล่งฝึกปฏิบัติการพยาบาลตามที่มหาวิทยาลัยระบุ และกำหนดวัน เวลา ภายใต้การควบคุม กำกับ ของอาจารย์สอนเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลโดยปกติ มี 2 ครั้งๆ ละ 5 ชั่วโมง ซึ่งในครั้งที่ 2 เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะวิชาปฏิบัติการพยาบาล ทั้งนี้ นักศึกษาต้องเลือกกรณีศึกษา นำส่งอาจารย์อย่างน้อย 2 กรณี ต่อ 1 ชุดวิชา

4. การฝึกอบรมเข้ม ตามระบบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนักศึกษาทุกคนที่ลงทะเบียน 3 ชุดวิชาสุดท้ายของหลักสูตร จะมีสิทธิลงทะเบียนเรียนชุดวิชาประสบการณ์

วิชาชีพการพยาบาล และเข้ารับการฝึกอบรมเข้ม 4 คืน 5 วัน นักศึกษาจะได้รับการมอบหมายงานล่วงหน้า นำส่งอาจารย์ในวันเข้าอบรม

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ได้การจัดการศึกษาทางไกลให้ได้บัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพตามเกณฑ์สภาวิชาชีพ การจัดการเรียนการสอนพยาบาลในระบบทางไกลจึงประกอบด้วย 1) ความพร้อมของนักศึกษาที่เป็นพยาบาลอยู่แล้วทำให้มีวินัย ความรับผิดชอบ 2) รูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสภาการพยาบาล 3) ศักยภาพของอาจารย์ผู้สอนทั้งที่เป็นอาจารย์ประจำและอาจารย์สอนเสริม 4) ศักยภาพความพร้อมของระบบการจัดการเรียนการสอนและ 5) ความร่วมมือจากกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนบุคลากรด้านวิชาการ สถานที่ แหล่งฝึกทักษะปฏิบัติการพยาบาลนอกจากนี้การผลิตบัณฑิตพยาบาลจากระบบการสอนทางไกลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ต้องคำนึงถึงคุณภาพบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพทัดเทียมกับสถาบันการศึกษาอื่นให้มีทั้งคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในวิชาชีพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลจะต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของคุรุสภาระดับปริญญาตรีและสภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาการจัดการศึกษาทางการพยาบาลทางไกลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สภาการพยาบาล นอกจากเป็นองค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาล ยังมีบทบาท หน้าที่ในการควบคุม กำกับการจัดการศึกษาทางการพยาบาลรับรอง คุณภาพ มาตรฐานสถาบันศึกษาทางการพยาบาลในประเทศไทย ให้เป็นที่ยอมรับในนานาประเทศ ยังกำหนดให้สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ต้องเป็นไปตามตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2552 ที่กำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย ในระดับอุดมศึกษาต้องผลิตบัณฑิตที่ได้มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา

4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นในส่วนสถาบันการศึกษา สาขาพยาบาลศาสตร์ นอกจากมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีความรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้านแล้ว สภาการพยาบาล 2555 ได้กำหนดให้บัณฑิตพยาบาลต้องมีเพิ่มอีก 1 ด้าน คือ 6) ด้านทักษะทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นทักษะที่มุ่งเน้นการปฏิบัติในวิชาชีพให้ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อประกอบเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพพยาบาล โดยมีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ทั้งนี้การกำหนดอัตลักษณ์บัณฑิตในหลักสูตรจะนำไปสู่มาตรฐาน ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของบัณฑิตพยาบาลสรุปรวมทั้งหมด 6 ด้าน คือ 1 คุณธรรมจริยธรรม 2 ความรู้ 3 ทักษะทางปัญญา 4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6 ทักษะการปฏิบัติการทางวิชาชีพพยาบาล ในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาหลายแห่งเริ่ม พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จัดการเรียนการสอนให้เป็นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2552 ที่กำหนดบังคับให้เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2555 เป็นต้นไป

สาขาวิชาพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยสุโขทัย ธรรมาราช ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) จากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2528, 2529, 2539 2541, 2548, เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน ผลลัพธ์จากการเรียนรู้ ด้านความก้าวหน้าและการพัฒนาตนเอง ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บังคับบัญชา ผู้รับบริการ พบว่า โครงสร้าง วัตถุประสงค์ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับสภาวะการณ์ในสังคม นโยบาย บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในระดับและความต้องการพัฒนากำลังคนของหน่วยงานในระดับมาก ปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก (พูลสุข หิงคานนท์, 2544 ; พูลสุข หิงคานนท์ และสมใจ พุทธาพิทักษ์ผล, 2548) หลักสูตรที่เรียนในระบบศึกษาทางไกลทำให้บัณฑิตมีความรู้ ความสามารถ คุณสมบัติ และสมรรถนะมากทุกด้าน (วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล และคณะ, 2551) บัณฑิตพยาบาล

ใช้สื่อการสอนประเภทเอกสารการสอนมากที่สุด ใช้เทปเสียงประกอบชุดวิชาเป็นสื่อเสริม (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2537 และพูลสุข หิงคานนท์, 2544; พูลสุข หิงคานนท์ และสมใจ พุทธาพิทักษ์ผล, 2548) พังรายการวิทยุและชมรายการโทรทัศน์น้อยมาก (พูลสุข หิงคานนท์, 2544) เช่นเดียวกับการศึกษาของ พูลสุข หิงคานนท์ และสมใจ พุทธาพิทักษ์ผล (2548) บัณฑิตพยาบาลใช้สื่อด้านการสอนเสริมทางไกลผ่านดาวเทียมในระดับน้อย การอบรมเข้มช่วยให้บัณฑิตได้รับความรู้ และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้สูงสุดบัณฑิตพยาบาลมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนบัณฑิตพยาบาลพอใจการสอนเสริมทั้งภาคทฤษฎีภาคปฏิบัติและการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการในระดับมาก ในขณะที่การศึกษาติดตามบัณฑิตในสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลฯในระบบปิด มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่าบัณฑิตแต่ละรุ่นมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตทั้งด้านเนื้อหาวิชา ความรู้ที่ได้รับและการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับ เหมาะสมปานกลางถึงเหมาะสมมาก ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติการพยาบาลของตนเองอยู่ในระดับพอใช้ บุคลิกภาพและทัศนคติต่อวิชาชีพของบัณฑิตอยู่ในระดับดีถึงดีมาก (สุธีพร มูลศาสตร์ และคณะ, 2544) ผลการศึกษาโดย วราภรณ์ ภูประดิษฐ์ และพัทยา แก้วสาร (2555) การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต 2554 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิโดยใช้ CIPP Model ผลการศึกษาพบว่าด้านบริบท ประกอบด้วย ปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัจจัยนำเข้า อาทิ ด้านนักศึกษา อาจารย์และทรัพยากรสนับสนุนโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ด้านกระบวนการการคัดเลือก การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผลโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ด้านผลผลิตผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอน การสอบประมวลผลโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี

ผลการศึกษาโดย พูลสุข หิงคานนท์ 2542 ด้านความก้าวหน้าและการพัฒนาตนเอง บัณฑิตประเมินตนเองมีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการประกอบอาชีพระดับมาก บัณฑิตส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปพัฒนางานได้

อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านบริหาร บริการและวิชาการ ร้อยละ 50 ของบัณฑิตพยาบาลมีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงานด้านวิชาการและการบริการอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งการร่วมพัฒนาสุขภาพชุมชน (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2537) มีความสามารถด้านติดต่อสื่อสารภาษาไทยในสถานการณ์ต่างๆ การเขียนรายงาน คุณค่าของศิลปะ การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่ในระดับมาก มีทักษะในการใช้เหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น แก้ปัญหาการทำงาน ศึกษาค้นคว้าและติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก (พูลสุข หิงคานนท์, 2544) มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

ด้านผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าเป็นจิตที่มีความรับผิดชอบ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจและอดทนอยู่ในระดับมากที่สุด บัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับมาก ส่วนความคิดริเริ่ม การเป็นผู้นำ และความเชื่อมั่นของบัณฑิตในระดับปานกลางสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงในระดับมาก ได้รับการยอมรับจากผู้ให้บริการผู้บังคับบัญชาในระดับมาก (พูลสุข หิงคานนท์, 2542) และต้องการบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณลักษณะ 5 อันดับแรก คือ มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการที่ตรงกับการปฏิบัติงาน มีการใฝ่หาความรู้ใหม่อยู่เสมอ มีความอดทนรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักปรับตัวเองให้เข้ากับงานและสิ่งแวดล้อม ขณะเพื่อนร่วมงานแสดงความเห็นคุณลักษณะ 5 อันดับแรกที่ต้องการคือ การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี มีความตื่นตัวและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน รักวิชาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงาน และทำงานด้วยความมั่นใจ ละเอียดยรอบคอบ กล้าตัดสินใจได้รวดเร็ว ถูกต้อง มีเหตุผล (พูลสุข หิงคานนท์, 2544) บัณฑิตมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานมีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเป็นพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าจุดเด่นที่สุดของบัณฑิตพยาบาล คือ ขยันหมั่นเพียร มุมานะ ขวนขวายหาความรู้ตลอดเวลา ส่วนเพื่อนร่วมงานเห็นว่าจุดเด่นที่สุดของบัณฑิต คือ โอบอ้อมอารี และพบจุดด้อยของบัณฑิตพยาบาลเฉพาะตัวที่ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความเห็นสอดคล้องคือ ไม่กล้าในการตัดสินใจอย่างไรก็ตามได้สะท้อนความพึงพอใจต่อการ

ปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาลอยู่ในระดับมาก (พูลสุข หิงคานนท์ และสมใจ พุทธาพิทักษ์ผล, 2548) ขณะที่การศึกษาของ วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล และคณะ 2551 บัณฑิตพยาบาล ผู้บังคับบัญชาขั้นต้นและเพื่อนร่วมงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะด้านพยาบาลวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาล แตกต่างกันในทุกด้าน โดยเฉพาะด้าน ความรู้ความสามารถด้านวิชาการ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ที่ผู้บังคับบัญชาขั้นต้นให้คะแนนค่าเฉลี่ยต่ำกว่าการให้คะแนนของบัณฑิตพยาบาล และในการศึกษาเพื่อติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2553-2554 พบว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรได้มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านวิชาชีพพยาบาล ทั้ง 6 ด้าน คือ 1 คุณธรรมจริยธรรม 2 ความรู้ 3 ทักษะทางปัญญา 4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ 6 ทักษะการปฏิบัติการทางวิชาชีพพยาบาลอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (วณิศา ทับเที่ยง และเรณูการ์ ทองคำรอด, 2556)

ดังนั้นความพยายามและความมุ่งมั่นที่ผลิตพยาบาลด้วยระบบการศึกษาทางไกล ที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพ ตามเกณฑ์สภาวิชาชีพกำหนด และตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและได้มาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน สาขาวิชาพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช จึงทำการวิจัยติดตามบัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2555 เพื่อเป็นการติดตามประเมินผลของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อจะสามารถใช้เป็นข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจในคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระบบทางไกลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ให้มีความเหมาะสมกับบริบทสังคมของผู้เรียน รวมถึงการตอบสนองกับความต้องการของสังคมและสอดคล้องกับสถานการณ์นโยบายสังคมสุขภาพในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2555 ในระบบ

การศึกษาทางไกล ที่มีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและวิชาชีพ 6 ด้าน และศึกษา
ความพึงพอใจในประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน
ตามความคิดเห็นของบัณฑิตพยาบาล ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น
และเพื่อนร่วมงาน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มบัณฑิต
พยาบาล สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2555 ในหลักสูตร
พยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี)
2. ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและเพื่อนร่วมงานใน
ปัจจุบันของบัณฑิตพยาบาลและปฏิบัติงานในสถานที่
เดียวกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการ
จัดรูปแบบการเรียนการสอนสาขาวิชาพยาบาลศาสตรใน
ระบบการศึกษาทางไกลในสถาบันการศึกษาที่ต้องการ
พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ
ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของบัณฑิตพยาบาล
และสังคมสุขภาพ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประเภท
การวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร 3 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 บัณฑิต
พยาบาลซึ่งสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร
บัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ในปีการศึกษา 2555 รวม 114 คน กลุ่มศึกษาทั้ง 3 กลุ่มใช้
วิธีการเก็บข้อมูลแบบเจาะจง ในกลุ่ม 1 บัณฑิตที่ร่วมงาน
รับพระราชทานปริญญาบัตร และส่งทางไปรษณีย์สำหรับ
บัณฑิตไม่สามารถร่วมงานรับพระราชทานปริญญาบัตร
ได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ
79.8 กลุ่ม 2 คือ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นจำนวน 50 คนและ
กลุ่ม 3 คือ เพื่อนร่วมงานของบัณฑิตพยาบาลจำนวน 50 คน
ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ให้ได้จำนวนตามเกณฑ์
การประกันคุณภาพการศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต ที่ต้องมี
จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 25 ของบัณฑิตที่สำเร็จการ
ศึกษาในปีนั้นๆ และได้รับการตอบกลับ คิดเป็น ร้อยละ
43.9

แบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาจากการวิจัย
ติดตามบัณฑิตปี 2553 โดย วนิภา ทับเที่ยง และเรณูการ์
ทองคำรอด 2556 ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปความคิดเห็น
เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มี 6 ด้าน คือ 1) คุณธรรม
จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความ
สัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการ
วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสาร-
สนเทศ 6) ด้านความรู้ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ความ
พึงพอใจในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี)
ใช้การวัดระดับ แบบ Rating scale 1-5 จากระดับน้อย
ที่สุด ถึงระดับมากที่สุด ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน CVI>0.8 การตรวจสอบความเที่ยง
ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค 0.80
เก็บข้อมูลใน ระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2557
วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

บัณฑิตพยาบาลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน
91 คน ส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 26-50 ปี คิดเป็นร้อยละ
72.44 อายุเฉลี่ย 37.6 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดก่อนศึกษาใน
หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ต่ำกว่า
ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84. ส่วนมากปฏิบัติงาน
ในหน่วยบริการสังกัดกระทรวงกลาโหม (ทหาร) มากที่สุด
ร้อยละ 50.55 (46 คน) รองลงมา คือโรงพยาบาลสังกัด
กระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ 39.56 (36 คน) ปฏิบัติงาน
ในด้านการรักษาพยาบาล ร้อยละ 78.02 (71คน) เพื่อน
บัณฑิตพยาบาลส่วนมากอายุเฉลี่ย 40 ปี มีช่วงอายุระหว่าง
26-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 86.43 (51คน) ระยะเวลาที่รู้จัก
บัณฑิตโดยเฉลี่ย 7 ปี 7 เดือน ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น อายุ
เฉลี่ย 47 ปี ช่วงอายุระหว่าง 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ
78.94 (45คน) ระยะเวลาที่รู้จักบัณฑิตโดยเฉลี่ย 7 ปี 4 เดือน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์
6 ด้าน จากบัณฑิต ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน อยู่ใน
ระดับดี (Mean 4.08, S.D. 0.57, Mean 4.00, S.D. 0.64,
Mean 4.27, S.D. 0.74) และมีความพึงพอใจเกี่ยวกับ
คุณลักษณะรายด้าน คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้าน

ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ด้านความรู้ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก (Mean 4.37, S.D. 0.52, .21, S.D. 0.57, Mean 4.01, S.D. 0.67, Mean 3.39, S.D. 0.59, Mean 4.21, S.D. 0.57, Mean 3.88, S.D. 0.71 ตามลำดับ) บัณฑิตพยาบาล มีความพึงพอใจ คุณลักษณะรายด้าน คือ ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ด้านความรู้ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบัณฑิตด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก (Mean 4.37, S.D. 0.57, Mean 4.11, S.D. 0.58, Mean 4.03, S.D. 0.58, Mean 3.85, S.D. 0.67,

บัณฑิตพยาบาลพึงพอใจในประสิทธิภาพของ อาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) การแนะนำการศึกษาภาค ทุกระดับของอาจารย์อยู่ในระดับมาก (4.43, S.D. 1.26) เมื่อ พิจารณารายข้อพบว่าบัณฑิตพยาบาลพึงพอใจอาจารย์ มากที่สุด เรื่องการเตรียมเนื้อหา (Mean 4.52, S.D. 1.11) และวิธีการถ่ายทอดความรู้ (Mean 4.50, S.D. 1.17) และ มีความพึงพอใจอาจารย์ในการสอนเสริมภาคปฏิบัติใน ระดับมาก (Mean 4.47, S.D. 1.71) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าบัณฑิตพยาบาลพึงพอใจอาจารย์มากที่สุดคือ การ บูรณาการเนื้อหาในการสอนทางการพยาบาล (Mean 4.79, S.D. 3.31) รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถในวิธีการ ถ่ายทอดความรู้ (Mean 4.55, S.D.) ความพึงพอใจของ

ตาราง 1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 6 ด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	บัณฑิต		ผู้บังคับบัญชา		เพื่อนร่วมงาน	
	M	SD	M	SD	M	SD
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.37	.57	4.37	.52	4.55	1.29
2. ด้านความรู้และความเข้าใจ	4.03	.58	3.39	.60	4.17	.45
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.97	.60	4.01	.67	4.14	.61
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	4.14	.59	4.24	.60	4.33	.67
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.85	.67	3.88	.712	4.10	.65
6. ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	4.11	.58	4.21	.57	4.34	.59
รวม	4.08	.57	4.00	.64	4.27	.74

Mean 3.97, S.D. 0.60 ตามลำดับ) เพื่อนร่วมงานของ บัณฑิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะด้านคุณธรรมและ จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean 4.55, S.D. 0.45) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ ด้านความรู้ของบัณฑิต ด้าน ทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับมาก (Mean 4.3, S.D. 0.59, Mean 4.33, S.D. 0.67, Mean 4.17, S.D. 0.45, Mean 4.14, S.D. 0.61, Mean 4.10, S.D. 0.65 ตามลำดับ) ดังตาราง 1

บัณฑิตพยาบาลในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ด้านลักษณะการจัดการเรียนการสอนเสริมระบบทาง ไกลรายด้านอยู่ในระดับมาก (Mean 4.21, S.D. 2.03) เมื่อ พิจารณารายข้อพบว่าบัณฑิตพยาบาลพึงพอใจในลักษณะ กิจกรรมแนะนำการศึกษามากที่สุด (Mean 4.65, S.D. 1.65) และพึงพอใจด้านการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล มาก (Mean 4.21, S.D. 2.03) ส่วนด้านสื่อการสอนต่างๆ บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมาก (Mean 4.03, S.D. 1.37) ดังแสดงในตาราง 2

นอกจากนี้ความพึงพอใจของบัณฑิตพยาบาล ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) มีความสอดคล้องระหว่างนโยบายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการหรือนโยบายของหน่วยงาน

ในมุมมองของผู้บังคับบัญชา (Mean 4.22 S.D. 0.61) และบัณฑิตพยาบาล (Mean 4.20 S.D. 0.65) อยู่ในระดับ ดีมาก

ตาราง 2 แสดงความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี)

รายการ	ระดับ	
	M	SD
1. ประสิทธิภาพของอาจารย์/ วิทยากร		
1.1 อาจารย์แนะแนวการศึกษาภาคทฤษฎี		
1.1.1 การเตรียมเนื้อหา	4.52	1.11
1.1.2 วิธีการถ่ายทอดความรู้	4.50	1.17
1.1.3 การบูรณาการเนื้อหาในการสอน	4.43	1.18
1.1.4 ความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ วิชาชีพ	4.30	1.58
รวมทั้งสิ้น	4.43	1.26
1.2 อาจารย์สอนเสริมภาคปฏิบัติการพยาบาล		
1.2.1 การเตรียมเนื้อหา	4.30	1.29
1.2.2 วิธีการถ่ายทอดความรู้	4.24	1.32
1.2.3 การบูรณาการเนื้อหาในการสอน	4.79	3.31
1.2.4 ความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ วิชาชีพ	4.55	.92
รวมทั้งสิ้น	4.47	1.71
2. ลักษณะการจัดเรียนการสอนระบบทางไกล		
2.1 การแนะแนวการศึกษาภาคทฤษฎี		
2.1.1 สถานที่แนะแนวการศึกษา	4.02	2.20
2.1.2 ระยะเวลาแนะแนวการศึกษา	3.97	2.25
2.1.3 ลักษณะกิจกรรมแนะแนวการศึกษา	4.65	1.65
รวมทั้งสิ้น	4.21	2.03
2.2 การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล		
2.2.1 สถานที่ฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล	4.34	1.02
2.2.2 ระยะเวลาฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล	4.21	1.11
2.2.3 ลักษณะกิจกรรมการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล	4.10	1.26
รวมทั้งสิ้น	4.21	1.13
3. เอกสารการสอนชุดวิชา	4.09	1.06
4. คู่มือฝึกปฏิบัติการพยาบาล	4.13	1.22
5. รายการวิทยุกระจายเสียง	3.71	1.34
6. รายการวิทยุโทรทัศน์	3.62	1.35
7. คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (e-tutorial)	3.74	1.41
8. กระดานสนทนาทางเว็บไซต์ของสาขาวิชา	3.78	1.47
9. การให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางการศึกษาในหลักสูตร	3.94	1.18
ประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวม	4.03	1.37

การอภิปรายผล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลิตบัณฑิตพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลครบ 6 ด้าน สามารถตอบสนองนโยบาย และความต้องการพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มบุคลากรในระบบสุขภาพในปัจจุบัน การอภิปรายผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ มี 2 ประเด็น คือ 1) คุณภาพบัณฑิตพยาบาลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิและวิชาชีพ และ 2) การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

1. คุณภาพบัณฑิตพยาบาลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิและวิชาชีพ

ผลการศึกษาสะท้อนคุณภาพบัณฑิตพยาบาลตามความคิดเห็นของบัณฑิตพยาบาลและผู้ใช้บัณฑิตพยาบาล ความรู้ ความสามารถของบัณฑิตพยาบาล จำนวนบัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระยะเวลาที่ใช้เรียนตลอดหลักสูตรฯ ผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้น 1 คุณลักษณะบัณฑิตตามเกณฑ์กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา รวม 6 ด้าน บัณฑิตพยาบาลระยะเวลาที่ใช้เรียนตลอดหลักสูตร 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 72.52 เฉลี่ย 4 ปี 5 เดือน ซึ่งเป็นไปตามระเบียบการจัดการศึกษา ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ที่ได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษาในหลักสูตร ภายในเวลาไม่เกิน 3 เท่าของระยะเวลาการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรรวมทั้งสิ้น 6 ปี (สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2556)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ที่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2555 จากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานของบัณฑิตและบัณฑิตพยาบาล 6 รายด้าน ตามมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษา ในรายด้านบัณฑิตพยาบาล ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีความพึงพอใจด้านคุณธรรม จริยธรรม ในระดับมากถึงมากที่สุดสอดคล้องกับบัณฑิตพยาบาลประเมินตนเอง ที่มีความโดดเด่นในด้านคุณธรรม จริยธรรมในระดับมาก ทั้งนี้ด้วยวุฒิภาวะทางอายุวุฒิภาวะทางอารมณ์รวมทั้งมีประสบการณ์ในการทำงาน มีความรู้และทักษะในวิชาชีพพยาบาลตามทฤษฎีและการพยาบาล เป็นผลให้มีส่วนหล่อหลอมจิตวิญญาณของ

การให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยความเอื้ออาทร หากมีการปฏิบัติบ่อยๆ ในสังคมแห่งความเอื้ออาทรย่อมส่งผลต่อการแสดงออกและพฤติกรรม

ในด้านการความสามารถในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทางการวิจัย และนวัตกรรม ในปัจจุบันเป็นประเด็นที่ทุกสาขาวิชาชีพให้ความสำคัญ รวมทั้งวิชาชีพพยาบาล ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา องค์กรที่เกี่ยวข้อง อาทิ สภาการพยาบาล สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สถาบันการศึกษาทางการพยาบาล หน่วยบริการสุขภาพ ทุกระดับ มีความตื่นตัวในการส่งเสริม สนับสนุน การทำวิจัย การสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานทางการพยาบาล ประกอบกับคุณลักษณะความสามารถอ่านวิเคราะห์และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารแก่ผู้อื่นได้อย่างเข้าใจสามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานที่จำเป็นสามารถเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศ ตลอดจนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่ในระดับพอใจมาก จากความสามารถดังกล่าวจะเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการพัฒนาการทำวิจัยหรือการสร้างนวัตกรรมได้ต่อไป

2. การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

การเปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนลักษณะการศึกษาทางไกล เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลในระดับวิชาชีพในระบบการบริการสุขภาพให้พยาบาลเทคนิคปฏิบัติงานทั้งในกระทรวงสาธารณสุข มีสมรรถนะการปฏิบัติงานในวิชาชีพทางการพยาบาลสูงขึ้น รวมทั้งพยาบาลเทคนิคสังกัดกระทรวงกลาโหมที่สังกัดหน่วยพยาบาลหรือหน่วยบริการสุขภาพ ซึ่งเป็นที่ทราบโดยทั่วไปในนามของหน่วยทหารเสนารักษ์ ดังนั้นการมีส่วนในการผลิตพยาบาลวิชาชีพยังเป็นการช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาล จากรายงานทรัพยากรสาธารณสุข ข้อมูลสำรวจ สถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ปี 2554 มีพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 128,784 คน สัดส่วน พยาบาลวิชาชีพ 1 คน ต่อประชากร 1: 498 พยาบาลเทคนิค 1 คน ต่อประชากร 1: 7,472 (ข้อมูลวันที่ 16 ธันวาคม 2556) โดย สำนักงานสถิติและยุทธศาสตร์

กรมอนามัย ในปี 2555 มีพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 128,784 คน คิดเป็นสัดส่วน พยาบาลวิชาชีพ 1 คน ต่อประชากร เท่ากับ 1: 550 ขณะที่รายงานทรัพยากรสาธารณสุข ปี 2557 สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2557) พบว่าสัดส่วน พยาบาลวิชาชีพทั่วประเทศ มีจำนวน 150,085 คน คิดเป็น สัดส่วน 1: 433 ขณะที่จำนวนพยาบาลวิชาชีพในกรุงเทพฯ 20,088 คน คิดเป็นร้อยละ 13.38 และพยาบาลเทคนิค มี จำนวน 8,748 คน คิดเป็นสัดส่วน 1: 7,425 มีจำนวนใน กรุงเทพฯ 8,748 คน คิดเป็นร้อยละ 17.99 ดังนั้นในระบบ สุขภาพจึงมีความต้องผลิตพยาบาลในระบบ ตั้งแต่ปี 2556- 2560 จำนวน 17,230 คน (สภาการพยาบาล, 2556)

บัณฑิตพยาบาลพึงพอใจในประสิทธิภาพของ อาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean 4.43, S.D. 1.26) ทั้งนี้ความพึงพอใจในรายด้าน บัณฑิตพยาบาลระบุ การแนะนำการศึกษาภาคทฤษฎี และปฏิบัติของอาจารย์เตรียมเนื้อหาวิธีการถ่ายทอด ความรู้ การบูรณาการเนื้อหาในการสอน ความรู้ความ สามารถในเชิงวิชาการของวิชาชีพอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการศึกษาดิตตามบัณฑิตที่สำเร็จการ ศึกษาในปีการศึกษา 2553 (วนิภา ทับเที่ยง และเรณูการ์ ทองคำรอด 2556) ทั้งนี้คุณสมบัตินักเรียนในสาขาพยาบาล ศาสตร์ จำนวน 14 คน ล้วนแล้วเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางความรู้ และประสบการณ์ประมาณ 5-25 ปีทั้งในการเรียนการสอน ทั้งในระดับบัณฑิตและมหาบัณฑิต มีคุณวุฒิปริญญาเอก 10 คน ปริญญาโท 3 คน ตำแหน่งทางวิชาการ รอง ศาสตราจารย์ 6 คนและผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3 คน สามารถ ออกแบบและเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี (สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556) ซึ่งเป็นอีกปัจจัยในการส่งเสริมการจัดการเรียนการ สอนที่มีคุณภาพทำให้บัณฑิตพยาบาลมีความพึงพอใจอยู่ ในระดับมาก

นอกจากคุณภาพอาจารย์ผู้สอนแล้วพบว่า บัณฑิต พยาบาลความพึงพอใจของในลักษณะการจัดเรียนการ สอนระบบทางไกล ลักษณะกิจกรรม ระยะเวลา สถานที่ ในการแนะนำการศึกษา ภาคทฤษฎี และการฝึกเสริม ภาคปฏิบัติ พบว่ามีความสอดคล้องกับความพึงพอใจบัณฑิต พยาบาลต่อประสิทธิภาพของอาจารย์ตามที่ได้กล่าวในข้างต้น การใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่

สำคัญสำหรับการเรียนการสอนในระบบทางไกล เนื่องจาก กิจกรรมการศึกษาส่วนใหญ่ต้องเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้สื่อต่างๆ ดังนั้นในการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีความ สอดคล้องกับบริบทของสถาบันและผู้เรียนจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยฯ ต้องให้ความสำคัญ ในกระ- บวนการผลิตตำราต่างๆ รวมถึงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ได้ตระหนักถึงความถูกต้องของ เนื้อหา สาระ รูปแบบ รวมถึงการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอน แต่ละประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งบัณฑิตพยาบาลจะต้องมี ความรู้ความสามารถและสมรรถนะในการปฏิบัติงานทาง วิชาชีพพยาบาลตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์

จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงถึงบัณฑิตพยาบาล ที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2555 มีคุณภาพพอเพียงด้าน ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพพยาบาล ตามคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์ รวม 6 ด้าน ตามพระราชบัญญัติ วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และตามเกณฑ์ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) พ.ศ.2555

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลในบัณฑิต พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา ใช้การวิจัย เชิงคุณภาพ ค้นหาจุดเด่น จุดด้อยเพื่อการพัฒนาและ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในระบบทางไกลในสาขา วิชาพยาบาลศาสตร์ทั้งนี้เพื่อให้สามารถตอบโจทย์คุณภาพ ของกระบวนการจัดการศึกษาทางการพยาบาลได้อย่างมี ประสิทธิภาพต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการสนับสนุนทุนและเวลาการทำวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มบัณฑิต ผู้บังคับบัญชาและ เพื่อนร่วมงานของบัณฑิตกับความร่วมมือให้ข้อมูลเป็นผล ให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- พรจันทร์ สุวรรณชาติ. (2537). การศึกษาในระบบเปิด. วารสารพยาบาล, 3(33),305-314.
- พูลสุข หิงคานนท์. (2544). การศึกษาความต้องการการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. รายงานการวิจัย, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พูลสุข หิงคานนท์ และ สมใจ พุทธาพิทักษ์ผล. (2548). การติดตามผลบัณฑิตพยาบาลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2546. รายงานการวิจัย, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรภรณ์ กุประดิษฐ์และ พัทยา แก้วสาร. (2555). ประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตร พ.ศ. 2550. รายงานวิจัย, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- เรณุการ์ ทองคำรอด และวณิภา ทับเที่ยง.(2556). การติดตามผลบัณฑิตพยาบาลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2553. รายงานการวิจัย, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล ชื่นจิตร โพธิศัพท์สุข และนิภาภัทร อยู่พุ่ม. (2551). การติดตามผลบัณฑิตพยาบาล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2547. รายงานการวิจัย, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2552). หลักสูตรการศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2552.ฝ่ายพัฒนาหลักสูตรและการสอน.นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2554).พรจันทร์ สุวรรณชาติ เรียบเรียง โครงการบูรณาการระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ หจก. เอส. พี. มิลเลียนเนียร์.
- สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2556). รายงานการประเมินตนเองเพื่อการขอรับรองสถาบันการศึกษาการพยาบาลและการผดุงครรภ์. สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุธีพร มูลศาสตร์ วิมลรัตน์ บุญเสถียร ปัทมา ชัยสุริยพันธ์ และ ญัฐนาฏ เรา่เสถียร. (2544). การศึกษาติดตามผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2534-2539. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สภาการพยาบาล. (2556). โครงการเพิ่มการผลิตและพัฒนาการจัดการศึกษา สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2557-2560. ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2556:นนทบุรี.
- สำนักงานสถิติและยุทธศาสตร์. (2554). กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข:นนทบุรี.

References

- Bureau of Policy and Strategy. (2014). Agencies in the Ministry of Public Health. Ministry of Public Health, Nonthaburi, Thailand.
- Bureau of Statistic and Strategy. (2011). Department of Health, Ministry of Public Health, Nonthaburi, Thailand.
- School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University. (2009). *Nursing Curriculum Year 2009*. Teaching and Curriculum Development Division, Sukhothai Thammathirat Open University Printed. Nonthaburi, Thailand.
- School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University. (2011). In *The Integrated of Distance Learning, Sukhothai Thammathirat Open University*. Pornjan Suwannachat Edited. S P Millionaires Ltd Printed, Bangkok, Thailand.

- School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University. (2013). *Self-Assessment Report for the Quality Assurance of Nursing and Midwifery Institute*. School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.
- Sutheeporn Moolsart, Wimonrat Boonsatien, Putthama Chaisuriyaphan and Nattanat Rowsathien. (2001). *Followed up Study of Bachelor Nursing Students in Year 1991-1996*, Faculty of Nursing, Rangsit University, Research Report, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand.
- Thailand Nursing and Midwifery Council. (2013). *The Increasing and Development of Nursing Education Year 2014-2017 Project*. As the Government Committee Committed on 14th May 2013.
- Pornjan Suwannachat. (1994). *Opened Education*, Nursing Journal, (33) 3, 305-314.
- Poonsuk Hingkanon. (2011). *An Education Need: Master Degree of Nursing Curriculum Study*, Research Report, School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.
- Poonsuk Hingkanon and Somjai Putthapitakpol (2005). *Followed up Study of Bachelor Nursing Students in Year 2003*, Research Report, School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.
- Waraporn Gupradit and Pattaya Kaewsarn. (2012). *The Evaluation of 2007 Nursing Curriculum*, Research Report, Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.
- Warinee lemsawatdikul, Chenjit Potisupsuk and Nipapat Yupum. (2008). *Followed up Study of Bachelor Nursing Students in Year 2004*, Research Report, School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.
- Wanipa Tuptheing and Renugar Thongkumrod. (2010). *Followed up Study of Bachelor Nursing Students in Year 2003*, Research Report, School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.
- Moore G. M., (2007) *Handbook of Distance Education 2nd* Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Mahwah, New Jersey, USA.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M. and Zvacek, S. (2009) *Teaching and Learning at a Distance: Foundation of Distance Education 4th Edition*, Pearson Education, Boston, USA.